

Античност

Понятието античност идва от латинското „antiquus”, което означава „древен”. В модерното му третиране-като съвкупност от появите на гръко-римската цивилизация-се налага през 18 век. Тогава употребата му означава особен вид изкуство. Свързва се също и със употребата на френски език. Днес под античност се подразбира най-ранният период от развитието на западноевропейската цивилизация, в който се наблюдават общи схващания за живота, културата, изкуството, в който доминират философски и политически идеи, в който водещ е устният тип общуване.

В античността се налагат трайни представи за мисленето, за моделите, които практикуваме. Цялата европейска цивилизация сменя античния образ на света. Епохите като Ренесанса и класицизма също поставят на челно място античността, която играе голяма роля и в епохи като Просвещението и през 20 век, когато някои от водещите философи и писатели се обръщат към античната мисъл. Можем да изброим имената на Хайдегер, Томас Елиът, Езра Паунд и пр.

Гърците, които са ни дали имената, формите и съдържанието на различните жанрове. Оновните термини останали още от времето на елинизма на, които се базира литературната теория повече от 20 века са: mimesis, diegesis, драма, трагедия, комедия, епос, лирика, елегия, ямб, епиграма и химн.

Гръцкото понятие „mimesis” означава подражание. То е въведен от автори като Платон и Аристотел и предполага идеята, че изкуството, в частност-литературата се определя от подражанието. Най-общо се смята, че литературата подражава на материалния свят. През елинизма с този проблем, а именно за проблема за подражание се занимават: Дионисий Халикарнаски, Квинтилиан и Лонгин. Но за представителите на елинизма това не е толкова важно, колкото разрешаването на въпроса на кого трябва да се подражава. В този смисъл те смятали, че подражанието не бивало да бъде само копиране на средствата в подредбата и стила, а страстно съперничество със духа на големите автори.

Диалезисът е понятие, което означава чист, прост разказ. Развит е най-вече от френските структуралисти.

Драма, действие е понятие на, на което в основата стоят три култа-към мъртвите, към мъртвите и към Дионис. Налага се като жанрово понятие, което включва трагедията, комедията и сатирата.

Трагедията буквално означава „песен на козлите“. Основни персонажи са хорът (състоящ се от 12-при Есхил или 15 души при Софокъл и Еврипид) и протоголистът (първият актьор). Есхил въвежда втори актьор, а Софокъл трети. Трагедията се състои от пролог (предисловие), парод (вход, влизане), епизод/и, стазим (песенни хорови части), комос (бувално означава плач, съвместна лирична партия на актьора със хора, която не е задължителна и може да се появи на различни места) и екзод (заклучителна част, при която хорът напуска сцената).

Комедия-произхожда от гръцките думи komos-весело или тържествено шествие, и ode-песен. Според Аристотел комедията води началото си от празненствата в чест на бог Дионис.

Комедията се състои от : пролог, парод, агон (спор между действащите лица), парабаза (хорът се обръща към публиката), епизод/и, стазим и екзод.

Епос-този термин означава разказ, песен. Основните особености на епоса са : обективност, описателност, обърнатост към миналото, героизъм и акцент върху външното изображение.

Лирика-песен изпълнявана под съпровод на музикален инструмент (лира, китара, флейта). Този термин е введен от александрийските филолози през 3в.-2в. п.Хр.

Елегията произхожда от старите оплаквателни песни, от ритуалният песенен жанр тренос. Скръбният характер не е бил задължиелен, елегии са и важните „песните“ призоваващи към важни и сериозни действия.

Ямб-произхода му се свързва със култа към Деметра. Ямби са се наричали песни, които изобличавали отделни хора или личности дори и цели общности.

Епиграмата е кратка литературна форма, която представлява пояснителен или надгробен надпис в елегически дистихон.

Химн-това хвалебствена песен в чест на богове или герои.

Възприетата периодизация на античността е следната:

Критска култура(минейска цивилизация) 20в.-15в.пр.Хр.

Микенска култура(ахейска цивилизация) 16в.-12в.пр.Хр

Ранна геометрична епоха 12в.-10в.пр.Хр.

Геометрична епоха(Омирова) 10в.-8в. Пр.Хр.

Архаика 7в.-6в. Пр.Хр.

Класическа античност 5в.-4в. Пр.Хр.

Елинизъм 3в.-1в. пр.Хр

Елинистично-римска епоха 1в.пр.Хр.ю-4в. Сл.Хр.

Късна античност 4в.-6в. Сл.Хр.

Поетика, критика и реторика